MSD
INVENTING FOR LIFE

Brochure voor patiënten met reumatische aandoeningen

VACCINATIE

Inhoudstafel

Informatie	3
Waarom is vaccinatie belangrijk?	4
Wat is een vaccin?	5
Welke soorten vaccins bestaan er?	6
Werking en timing van vaccinatie	7
Vaccinatie-aanbevelingen	8
Bijkomende vaccins/boostervaccins	10
Huisgenoten, zwangerschap & baby's	11
Risico's van vaccinatie	12
COVID-19	13
FAQs	14
Nuttige links	15
Notities	16
Referenties	18

Informatie

Bij u is een auto-immuun reumatische aandoening vastgesteld. Misschien wordt u hiervoor behandeld met immuunonderdrukkende medicatie. In dat geval verdienen vaccinaties speciale aandacht. In deze brochure vindt u alle belangrijke aandachtspunten.
Hebt u vragen? Contacteer dan uw arts/apotheker.

Deze brochure is tot stand gekomen met de medewerking van dr. V. Lambrecht, reumatoloog (AZ Maria Middelares, Gent) en met inbreng van ReumaNet België.

Waarom is vaccinatie belangrijk?[1]

Patiënten met auto-immuun reumatische aandoeningen lopen meer risico op infecties door:

De ziekte zelf

Bijkomende aandoeningen

Immuunonderdrukkende behandeling

Vaccinatie is de belangrijkste manier om uzelf en anderen beter te beschermen tegen infectieziekten. Zo is uit studies bekend dat reumapatiënten die gevaccineerd zijn minder vaak ernstig ziek worden dan reumapatiënten die zich niet laten vaccineren.[2]

Is mijn behandeling immuunonderdrukkend?
Vraag uw arts/apotheker of uw medicatie immuunonderdrukkend is.

Naam van mijn medicatie: ..... Immuunonderdrukkend? ☐ ja ☐ nee

Wat is een vaccin?[3]

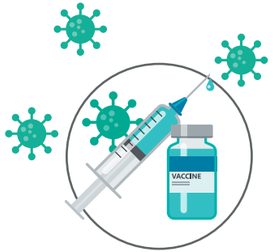

1

Een vaccin bevat een kleine hoeveelheid dode of inactief gemaakte bacterie- of virusdeeltjes.

2

Het vaccin wordt in uw lichaam gebracht (injectie).

3

Uw lichaam maakt dan antistoffen aan om de bacterie- of virusdeeltjes te bestrijden.

4

Uw immuunsysteem herkent een volgende keer deze indringers – als u wordt aangevallen door ‘echte’ ziektekiemen – en maakt (weer) anti-stoffen. Zo beschermt een vaccin u tegen indringers van buitenaf.

Welke soorten vaccins bestaan er?

Er zijn twee soorten vaccins: levende en niet-levende vaccins.
Dat verschil is belangrijk als u immuunonderdrukkende behandeling krijgt.[1,4]

Niet-levende vaccins
Gemaakt met dood virus.
Immuunonderdrukkende medicatie dient niet onderbroken te worden.[5,6]

Levende vaccins
Gemaakt met levend verzwakt virus.
Bij personen die immuunonderdrukkende behandeling krijgen, moet de medicatie tijdelijk gestopt worden.[5,6]

Werking en timing vaccinatie

Is vaccinatie werkzaam bij mij?

Hoewel de werking van een vaccin (wat) lager kan zijn als u immuunonderdrukkende medicatie gebruikt, blijkt uit studies dat een vaccin bij een grote groep van patiënten nog steeds goede bescherming geeft.[6]

Wanneer laat ik mij best vaccineren?

Het beste is om gevaccineerd te worden voordat gestart wordt met immuunonderdrukkende medicatie. Praktisch gezien kan dat echter niet altijd; dan is het belangrijk dat vaccinatie plaatsvindt op een moment dat de reumatische aandoening goed onder controle is. Heeft u net een opflakkering van reuma, dan wordt de vaccinatie beter uitgesteld.[6]

Vaccinatie-aanbevelingen

Kijk voor meer informatie over COVID-19-vaccinatie op pagina 13

Voor mensen die immuunonderdrukkende medicatie gebruiken, zijn sommige vaccinaties 'aanbevolen', andere zijn 'te overwegen'.[1,6]
Uw behandelende arts speelt een centrale rol bij het toedienen, opvolgen en registreren van vaccins.
Check met uw behandelende arts of u in orde bent met de basisvaccins en de frequentie van vaccinaties.

Aanbevolen[1,6]	**Influenza (griep)**	voor **alle** immuunonderdrukte patiënten
	Pneumokokken	voor **alle** immuunonderdrukte patiënten
	Tetanus	voor **alle** immuunonderdrukte patiënten, zoals dat ook voor de algemene bevolking geldt
	Hepatitis B	voor **risicopatiënten:** hervaccinatie aanbevolen als u onvoldoende antilichamen heeft
	Hepatitis A	voor **risicopatiënten** (wie reist naar landen waar hepatitis A-infecties nog vaak voorkomen)
	Humaan papillomavirus	voor **risicopatiënten** (zoals dat ook voor de algemene bevolking geldt, vooral jonge mensen)
Te overwegen[1,6]	**Herpes zoster**	Bij verhoogd risico Niet-levend zostervaccin
	Meningokokken (type ACWY)	Bij verhoogd risico
Afgeraden[1,6]	**Mazelen**	
	Gele koorts	

= niet-levend vaccin

= levend vaccin

Belangrijke aandachtspunten:

Niet-levend vaccin
Krijgt u een niet-levend vaccin? Dan hoeft uw immuunonderdrukkende medicatie niet tijdelijk gestopt te worden.[6]

Levend vaccin
Als u immuunonderdrukkende medicatie gebruikt mag u niet worden gevaccineerd met levende vaccins (varicella, mazelen-bof-rubella, gele koorts, tuberculose, buiktyfus). Vaccinatie gebeurt dus best vóór de opstart van reumamedicatie of na voldoende lange onderbreking.[6]

Bespreek het beste tijdstip van vaccinatie(s) met uw behandelende arts.

Bijkomende vaccins/boostervaccins

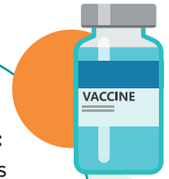

Bijkomend vaccin(s):
Voor sommige vaccins zoals humaan papillomavirus (HPV) en hepatitis A en B zijn er verschillende dosissen nodig om voldoende bescherming te bieden.[7-9]

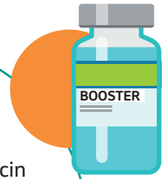

Booster:
Na een tijdje kan de bescherming van een vaccin wat lager worden.
Extra vaccinatie(s) (ook wel boostervaccinatie(s) genoemd) zoals het tetanusvaccin, zorgt dat u voldoende beschermd blijft.[3]

Huisgenoten, zwangerschap en baby's

Het is belangrijk dat uw (gezonde) huisgenoten ook aangemoedigd worden zich te laten vaccineren.

Kunnen kinderen met reumatische aandoeningen alle vaccins krijgen?
Immuungecompromitteerde kinderen kunnen alle niet-levende vaccins krijgen en in bepaalde situaties ook sommige levend verzwakte vaccins.[10]

Zijn er kinderen bij u in huis die het rotavirusvaccin krijgen?
Vermijd dan ten minste 4 weken direct contact met hun luiers.[1]

Bent u tijdens de tweede helft van uw zwangerschap behandeld met biologicals?
Uw baby mag de eerste 6 maanden van zijn/haar leven geen levend vaccin krijgen.[1]

Risico's van vaccinatie

Een vaccin wordt meestal gegeven als een injectie.
Op de plek van de injectie kunt u pijn, roodheid of zwelling hebben.
Meestal duurt dit niet lang en zijn de klachten niet ernstig.[11]

De werking van een vaccinatie kan worden beïnvloed door immuun-onderdrukkende medicatie. Dit verschilt per middel en per persoon.
Bespreek dit dan ook met uw reumatoloog.[12]

COVID-19

Het wordt sterk aangeraden dat personen met reumatische en musculoskeletale aandoeningen gevaccineerd én geboosterd worden tegen COVID-19 met een van daarvoor beschikbare vaccins.[13,14]
Hoe en wanneer dit precies moet gebeuren, bespreekt u best met uw reumatoloog; dit is namelijk afhankelijk van de medicatie die u gebruikt en de meest recente COVID-19 richtlijnen.[15]

FAQs

Moet ik stoppen met bepaalde medicatie als ik een vaccinatie krijg, en zo ja, voor hoe lang?
Het best kunt u dit met uw reumatoloog bespreken omdat dit per middel, per vaccin en per persoon kan verschillen.

Wanneer is het aan te raden een vaccinatie uit te stellen?
Als u een opflakkering van uw ziekte heeft, kunt u op dat moment beter niet gevaccineerd worden.[6]
U kunt dit best met uw reumatoloog bespreken of en wanneer u een vaccinatie moet uitstellen.

Ben ik volledig beschermd na de aanbevolen hoeveelheid injecties?
Geen enkel vaccin beschermt 100%; wel maakt vaccinatie de kans dat u ziek wordt veel kleiner.[2] Het voltooien van de aanbevolen hoeveelheid vaccinaties helpt daarbij.

Wat als vaccinatie werd overgeslagen?
Bij het overslaan van de vaccinatie bent u mogelijk niet (voldoende) beschermd tegen een bepaalde aandoening. Bespreek met uw reumatoloog of en wanneer u best (alsnog) gevaccineerd kunt worden.

Kan een vaccinatie een opflakkering veroorzaken?
Vaccinaties zijn op zichzelf niet verantwoordelijk voor een opflakkering van uw (reumatologische) aandoening. Het beste wacht u met vaccinatie tot uw ziekte zich in een rustig stadium bevindt; bespreek dit met uw arts.[6]

Nuttige links

reumanet.be
ReumaNet is de Vlaamse samenwerkingsorganisatie die zich inzet voor een betere levenskwaliteit voor elke reumapatiënt, en biedt onder meer uitgebreide (ziekte)informatie en lotgenotencontact.

www.mijngezondheid.belgie.be
Mijngezondheid is een online gezondheidsportaal van de Belgische overheid dat informatie biedt over gezondheid in het algemeen evenals persoonlijke gegevens over uw gezondheid.

www.sciensano.be
Sciensano is een door de Belgische overheid gesteund instituut. Het brengt (publieke) gezondheid en wetenschap bij elkaar om daarmee burgers goed te informeren over gezondheidsonderwerpen zodat zij de juiste (gezondheids)beslissingen kunnen nemen.

kce.fgov.be
KCE is een onafhankelijk onderzoekscentrum dat wetenschappelijk advies biedt over allerlei onderwerpen op het gebied van gezondheid.

Vragen over vaccinatie in het algemeen en/of COVID-19-vaccinatie? Bespreek met uw huisarts, reumatoloog en/of apotheker wat in uw geval de beste manier is om gevaccineerd te worden.

Notities

Referenties

1. Furer V, et al. 2019 update of EULAR recommendations for vaccination in adult patients with autoimmune inflammatory rheumatic diseases. Ann Rheum Dis. 2020;79:39–52
2. Fernandez-Martinez S, et al. Effectiveness of a systematic vaccination program in patients with autoimmune inflammatory disease treated with anti-TNF alpha drugs. Expert Opin Biol Ther. 2016;16:1317–22.
3. CBG. Vaccinaties. Beschikbaar via https://www.cbg-meb.nl/onderwerpen/medicijninformatie-vaccinaties. Laatst geraadpleegd 2 oktober 2022.
4. RIVM. 22. Addendum: Vaccinatie en afweerstoornissen. Beschikbaar via https://rijksvaccinatieprogramma.nl/addendum-vaccinatie-en-afweerstoornissen. Laatst geraadpleegd 2 oktober 2022.
5. RIVM. Wat zit er in een vaccin? Beschikbaar via https://rijksvaccinatieprogramma.nl/vaccinaties/wat-zit-er-in. Laatst geraadpleegd 2 oktober 2022.
6. Advies Hoge Gezondheidsraad: Vaccinatie van immunogecompromitteerde en chronisch zieke kinderen en volwassenen. HG nr 8561.
7. RIVM. Hepatitis-A-vaccinatie. Beschikbaar via https://www.rivm.nl/hepatitis-a/hepatitis-a-vaccinatie. Laatst geraadpleegd 2 oktober 2022.
8. RIVM. Hepatitis-B-vaccinatie. Beschikbaar via https://www.rivm.nl/hepatitis-b/hepatitis-b-vaccinatie-buiten-rijksvaccinatieprogramma#:~:text=Bij%20volwassenen%20is%20altijd%20een,prikken%20een%20goede%20afweer%20opgebouwd. Laatst geraadpleegd 2 oktober 2022.
9. RIVM. HPV-vaccinatie voor jongeren. Beschikbaar via https://rijksvaccinatieprogramma.nl/jongeren/hpv#:~:text=Voor%20een%20goede%20bescherming%20heb,vaccinatie%20zit%20een%20half%20jaar.&text=Iedereen%20die%20is%20geboren%20tussen,kosteloos%20te%20vaccineren%20tegen%20HPV. Laatst geraadpleegd 2 oktober 2022.
10. Blanchard-Rohner G. Vaccination in Children With Autoimmune Disorders and Treated With Various Immunosuppressive Regimens: A Comprehensive Review and Practical Guide. Front. Immunol. 2021. doi. org/10.3389/fimmu.2021.711637.
11. Melbourne Vaccine Education Centre. Injection site reactions. Beschikbaar via https://mvec.mcri.edu.au/ references/injection-site-reactions/#:~:text=Swelling%2C%20redness%20(erythema)%2C,symptoms%20 lasting%201%2D2%20days. Laatst geraadpleegd 2 oktober 2022.
12. Friedman MA, et al. Impact of disease-modifying antirheumatic drugs on vaccine immunogenicity in patients with inflammatory rheumatic and musculoskeletal diseases. Ann Rheum Dis. 2021 Oct;80(10):1255-1265.
13. Landewé RBM, et al. EULAR recommendations for the management and vaccination of people with rheumatic and musculoskeletal diseases in the context of SARS-CoV-2: the November 2021 update. Ann Rheum Dis. 2022 Feb 23:annrheumdis-2021-222006.
14. American College of Rheumatology. COVID-19 Vaccine Clinical Guidance Summary for Patients with Rheumatic and Musculoskeletal Diseases (version 5), 2022. Beschikbaar via https://www.rheumatology.org/Portals/0/Files/COVID-19-Vaccine-Clinical-Guidance-Rheumatic-Diseases-Summary.pdf. Laatst geraadpleegd 11 mei 2022.
15. Curtis JR, et al. American College of Rheumatology Guidance for COVID-19 Vaccination in Patients With Rheumatic and Musculoskeletal Diseases: Version 4. Arthritis Rheumatol. 2022;74(5):e21-e36.

Verklarende woordenlijst

ACWY Type meningokokbacterie waar het vaccin tegen werkt

FAQs Frequently asked questions of Veelgestelde vragen

HPV Humaan papillomavirus

Dit materiaal is enkel bestemd voor informatieve doeleinden. Het dient niet het advies of de raad van een arts of apotheker te vervangen. Gelieve het advies van uw zorgverlener te raadplegen en te vertrouwen.

MSD
INVENTING FOR LIFE

MSD Belgium BV
Lynx Binnenhof 5, Brussel 1200 België

BE-NON-01319 Date of last revision: 09/2022